

Achttiende Stakeholderoverleg RES Foodvalley

Verlag vrijdag 8 oktober 2021

Vooraf

Dit document is een verslag van het achttiende Stakeholderoverleg RES Foodvalley dat plaatsvond op vrijdag 8 oktober 2021 tussen 15:00 en 17:30 in de Raadszaal te Ede. Hier vindt u de stukken/bijlagen: [Stakeholderoverleg | Regio Foodvalley](#)

Korte samenvatting per agendapunt.

1. Opening

- Voorzitter Tjerk Wagenaar heet de aanwezigen welkom en wenst hen veel succes en vreugde toe. In het bijzonder een aantal nieuwe genodigden: Marieke Teunissen (wethouder Renswoude), Lize Beekman (manager/procesregisseur RES), Lex Hoefsloot (bestuurder Vallei-Energie), en Stijn Bode (Recron). Stijn is verhinderd om bij dit overleg aanwezig te zijn.
- EnergieNederland beëindigt haar actieve betrokkenheid bij het vervolg van de RES foodvalley, Wouter Verduyn wordt hartelijk bedankt voor zijn inhoudelijke en verbindende inbreng.
- De provinciale natuur en milieufederaties geven aan dat ze vanwege een tekort aan tijd niet (altijd) meer bij SHO bijeenkomsten kunnen zijn maar wensen wel actief betrokken te blijven.
- Jan van der Meer wordt vervangen door Carine Verheggen, Huib van Essen door Eginhard Rot. Namens de netbeheerders is Jack van der Pers afwezig en Roland Vink aanwezig.
- Henk Veldhuizen, Jolanda de Heer, Didi Dorrestein en Annelies Bernard hebben zich verontschuldigd voor hun afwezigheid.
- In de Duurzame Top 100 van de Trouw is Bureau Burgerberaad op de 11^e plek geëindigd, en JongRES op de 48^e plek. Zij worden gefeliciteerd met dit resultaat.
- Henny van Dijk (wethouder Scherpenzeel) licht de situatie rondom het nu niet samenvoegen van de gemeenten Barneveld en Scherpenzeel toe.
- Het verslag van het Stakeholderoverleg op 9 juli, en het agendavoorstel voor dit overleg, zijn zonder opmerkingen akkoord.

- Peter de Haan (wethouder Wageningen) en Chantal Goos (ambtelijk trekker integratie warmtetransitie in de RES) zijn bezig met het voorbereiden van een voorstel warmte om te behandelen in de stuurgroep RES van aankomende 4 november. Bij die voorbereidingen worden ook 3 warmte wethouders uit Rhenen, Wageningen, en Scherpenzeel van buiten de SG RES betrokken.
- Econnetic is, in opdracht van de regio, gestart met een haalbaarheidsonderzoek voor een regionaal Energie Expertisecentrum. Ze onderzoeken, o.a. door het houden van interviews, wat er lokaal en regionaal al gedaan wordt op het gebied van kennisdeling en ondersteuning van duurzame opwek bij bedrijven, en welke behoeften er zijn voor de invulling van een regionaal expertisecentrum. Dit kan straks onderdeel van het uitvoeringsprogramma worden.
- Roland Vink (Stedin) licht de situatie rondom netcongestie toe. Door de afkondiging netcongestie komen nieuwe aansluitingen voor duurzame opwek op een wachtlijst. De netbeheerders doen nu een onderzoek congestiemanagement om te kijken waar nog wel capaciteit kan worden vrijgemaakt. Als het vrijmaken van capaciteit niet mogelijk is wordt er voor langere tijd congestie afgekondigd. TenneT geeft nu aan gefaseerd ruimte op het net vrij te kunnen maken in een periode van 3 tot 7 jaar. De boodschap is niet om voorlopig niets te doen, maar juist om regionaal uit te zoeken hoe er zo goed mogelijk gebruik van kan worden gemaakt van de nu beperkte en in de toekomst gefaseerd gecreëerde netcapaciteit.
- 4 gemeenten (Veenendaal, Renswoude, Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg) en de Provincie Utrecht gaan starten met een ambtelijke verkenning van de mogelijkheden voor grootschalige duurzame opwek langs de corridor A12 Utrecht-Oost. Een persbericht over de opdracht hiervoor wordt openbaar, hier wordt meer informatie over meegezonden met het verslag ([actie](#)).
- In het stuurgroep overleg van 4 november aanstaande wordt een voorstel voor het omgaan met de aangenomen moties RES 1.0 gedaan en zal daarna aan raden, staten, algemeen bestuur en SHO gecommuniceerd worden. Dit is dus vlak na de op 9 juli besproken 1 november.

Status actiepunten uit het Stakeholderoverleg van 9 juli:

- De gemeenteraad Wageningen besluit binnenkort opnieuw over amendement 4A1 RES Zeggenschap. Dit amendement heeft betrekking tot begrenzing duurzame opwek zon op landbouwgrond.
- Wat betreft het thema versnelling zon op bedrijfsdaken blijven Marco Verloop, Wim Werkman, en Harke Dijksterhuis graag nauw betrokken bij het onderzoek rondom het Energie Expertisecentrum.
- Wat betreft het benutten van restgronden voor duurzame opwek is nu geen nieuws te delen. Dit thema komt ook terug in het Uitvoerings en Samenwerkingsprogramma.
- Voor het werkspoor communicatie en participatie is gestart met een gezamenlijke communicatiekalender (gemeenten, regio, nationaal). Een geschikte vorm voor regionale burgerparticipatie richting RES 2.0 is afhankelijk van het proces om te komen tot een RES 2.0, en wordt in komende overleggen besproken. Burgerparticipatie middels panels, bijvoorbeeld ten behoeve van omgevingsplannen

is aan de gemeenten. Gemeenten hebben vanuit de regio behoefte aan kennisdelen en aan ondersteuning door een campagne. Dit wordt in samenspraak met de communicatiewerkgroep opgepakt.

- Harke Dijksterhuis (wethouder Nijkerk, voorzitter SG RES) geeft aan dat er, op basis van wat er in de regio bestaat aan lokaal beleid kleine windmolens, per gemeente lokaal beleid kan worden opgesteld. Harmen Hardeman (LTO), Wim Werkman (FOV) en Henry Lootens (JongRES) pleiten ervoor dat lokale beleid op dit thema regionaal dezelfde lijnen volgt.

2. Evaluatie

Bernard ter Haar presenteert de 0.8 versie van het evaluatierapport, hij geeft aan de evaluatie met veel plezier te hebben gedaan. In het evaluatierapport is het 4W model toegepast, waarin 4 vragen centraal staan: wat? Wie? Wie doet wat? Waarmee? In dit rapport zijn ook de bevindingen uit de ambtelijke evaluatie, geleid door Huug Derksen, verwerkt. Op basis van de bevindingen staan er in het rapport aanbevelingen, Bernard licht er een aantal uit:

- Het vooraf maken van heldere afspraken rondom besluitvorming bij de regionale behandeling van moties en amendementen.
- Het betrekken van niet publieke stakeholders vasthouden.
- Het eenduidig en efficiënt doorzetten van regionale burgerparticipatie en de betrokkenheid van niet-publieke stakeholders. Wat betreft regionale burgerparticipatie is het Burgerforum voornamelijk ervaren als een 'reality check' van de planvorming voor bestuurders, maar geen vehikel voor democratische legitimatie.
- Het heeft erg veel tijd gekost voor zowel publieke als niet publieke partijen. Wellicht kon dit niet anders maar zeker voor niet publieke partijen, die dit vrijwillig deden, was dit te veel.
- Het ontbreekt aan voldoende ambtelijke capaciteit om het proces zorgvuldig uit voeren, zeker voor het vervolg. Speciaal aandachtspunt voor het vervolg is voldoende kwaliteit en kwantiteit bij de warmtetransitie
- Het vergroten van financiële ondersteuning vanuit het Rijk, het landelijk onderstrepen van de urgentie en een koppeling van de energietransitie aan de Warmtetransitie, Omgevingswet en Warmtewet.
- Het creëren van een integrale ruimtelijke visie om regionale thema's (stikstof, extensivering landbouw, woningbouw, natuurversterking/biodiversiteit etc.) te overzien en waar nodig te koppelen.
- Een zeer grote zorg die bij bijna alle partijen speelde is de beperkte netcapaciteit. Integrale programmering is gewenst. Bij de overgang van planvorming naar implementatie moet helaas rekening worden gehouden met vertraging.

De RES 1.0 is in een eerdere evaluatie enquête door leden van SHO positief beoordeeld qua resultaat (7,4) en proces (7,6 exclusief te veel tijdbesteding) en SHO als gremium

(gemiddeld 7,4). Voor meer informatie over deze enquête kan de bijlage van het SHO van 9 juli genaamd 'Evaluatie proces' worden geraadpleegd.

Reacties vanuit het SHO

De rol van het Burgerforum: Het Burgerforum kan niet in de plaats komen van lokale participatie. Een regionaal en lokale burgerparticipatie kan goed naast elkaar bestaan. Het Burgerforum is nu ook serieus genomen in hun regionale rol. In het vervolg is een bredere participatie van burgers belangrijk.

De rol van de gemeenteraden: Het is belangrijk is om gemeenteraden goed in positie te brengen in een regionale samenwerking. De RES 1.0 is door sommige raadsleden als een verplichting gevoeld. Met raadsleden zijn evaluatiegesprekken gevoerd, de input uit die en reflecties uit die gesprekken kan meer worden meegenomen in het rapport om ervoor te zorgen dat ze zich gehoord voelen. De energietransitie is dermate onvermijdelijk dat het begrijpelijk is dat dit als een verplichting voelt voor de raden. Om dat goed te organiseren is draagvlak wel belangrijk.

Concreetheid aanbevelingen: Een aanbeveling is om goede keuzes en afspraken te maken over het vervolgproces. Daar zit wel een zoektocht in. Een aantal aanwezigen vinden het lastig concrete aanbevelingen uit de evaluatie te halen, welke voornamelijk een terugblik lijkt te doen. Bernard begrijpt dat er behoefte is aan specifiekere aanbevelingen, dat valt echter buiten de scope van de evaluatie opdracht. Best practices bij andere regio's, zoals klankbordgroepen of regionale (democratisch gedelegeerde) raden kunnen wel als houvast in die zoektocht fungeren.

Integraliteit: Ondernemers zijn op zoek naar een koppeling van de verschillende dossiers die er in de regio spelen (o.a. circulariteit, stikstof, woningbouw + extra bedrijventerreinen). Bij veel thema's die in de regio aan de orde zijn, spelen verschillende belangen en ligt een ruimtevraag. Over die integraliteit wordt nagedacht in regionale verkenningen, ook wat betreft de verstedelijkingsstrategie.

Tekstuele suggesties:

- Pagina 10: Het woord 'ongeschonden' insinueert een waardeoordeel over moties en amendementen.
- Pagina 14: "Opvallend in het RES proces is de enigszins onduidelijke rol van de provincies", deze onduidelijkheid is een zorgpunt waar duidelijkheid over moet komen.
- Pagina 15: "Vage en algemeen geformuleerde doelen kunnen het besluitvormingsproces vergemakkelijken omdat mogelijk pijnlijke keuzes worden vermeden" is een zin die zou kunnen zeggen dat algemeen geformuleerde doelen helpen om lastige zaken vooruit te schuiven. Dat mag echter niet op die manier gebeuren.

De 0.8 versie van het evaluatierapport wordt aan de hand van de in de stuurgroep en stakeholderoverleg aangegeven aanvullingen verder uitgewerkt. Medio oktober is de 1.0 versie gereed, de opgemaakte versie wellicht iets later. De besluiten n.a.v. de aanbevelingen

in de 1.0 versie van het rapport wordt in de eerstvolgende stuurgroep en stakeholderoverleg besproken.

Tjerk Wagenaar bedankt Bernard ter Haar voor zijn heldere en scherp genuanceerde toelichting en werkzaamheden. Tevens bedankt hij Huug Derksen voor zijn grondige gesprekken met de ambtenaren en aanbevelingen om de ondersteuning van de wethouders te verbeteren.

3. Uitvoering en Samenwerkingsprogramma

Harke Dijksterhuis presenteert dit punt namens Didi Dorrestijn, voorzitter van de werkgroep USP. Er wordt een voorstel hoofdlijnen USP voorgelegd en input vanuit het SHO gevraagd. Belangrijk onderdeel van het voorstel is een knip tussen de uitvoering van de voorgenomen plannen uit RES 1.0 en de planvorming ten behoeve van RES 2.0. Onder het uitvoeringsprogramma vallen 4 uitvoeringsblokken (zon op dak, grote projecten, infrastructuur en ondersteuning), daarnaast worden moties en amendementen als input gebruikt. De RES 2.0 zal vooral een actualisatie van de RES 1.0 zijn.

Reacties vanuit het SHO

Aandachtspunten

- Netcapaciteit en warmte: Ondanks de aankondiging netcongestie is het belangrijk om de uitvoering al in te plannen en tot een soort regionale integrale programmering te komen. De warmtetransitie hangt bijvoorbeeld samen met netcapaciteit door de mogelijkheden voor elektrisch verwarmen (90% van gas naar elektriciteit). Evenals de uitdagingen wat betreft extra woningbouw, bedrijventerreinen en transitie in de landbouw en bij bedrijven.
- Governance: Niet publieke partijen wensen goed betrokken te blijven bij de uitvoering van de RES en RES 2.0. Met name jongeren, netbeheerders en ondernemers willen mede invulling geven aan de uitvoering. Als hiermee gewacht wordt tot na de gemeenteraadsverkiezingen, zouden er mogelijkheden voor het inzetten van de kennis en ervaring van niet-publieke stakeholders in de tussentijd worden gemist. Het is wel belangrijk om zorgvuldig om te gaan met wie welke bevoegdheden heeft; uiteindelijk beslist de stuurgroep over de governance.
- Zoekgebieden: Zoekgebieden zijn niet expliciet benoemd binnen de vier blokken. Als deze wel impliciet onder een van de blokken, bijvoorbeeld grootschalige opwek, vallen moet dat expliciet worden gemaakt.

Wijzigingen:

- Nieuwe gremia: Bedoeld is geen nieuwe bestuurlijke gremia organiseren. Het opzetten van een Energie Expertisecentrum valt onder het uitvoeringsprogramma.
- Zon op bedrijfsdaken: Er wordt nu gesproken over het stimuleren van zon op nieuwe bedrijfsdaken, het zou echter moeten gaan om het onderzoeken van mogelijkheden voor het stimuleren en verplichten van zon op nieuwe en bestaande bedrijfsdaken. Het verplichten daarvan is juridisch lastig en niet alle ondernemers zijn voorstander

van een verplichting. Ook is de eventueel moeilijkere verzekeraarbaarheid van panden met zonnepanelen een belangrijke kanttekening.

- Kleinschalige/grootschalige opwek: De definitie van kleinschalig en grootschalig is nu nog onduidelijk. Grootschalige opwek gaat om projecten met vermogens boven de 15 kWh, dat heeft dus niets met hectares te maken.
- Kleinschalige opwek op restgronden: Afstemming RWS, ProRail, Defensie vindt natuurlijk ook lokaal plaats.
- Knip in werkblokken “grootschalige” opwek (o.a. windmolens en grote zonneweides) en “kleinschalige” opwek (zonnepanelen > 15 kWh) moet praktisch verwoord worden.

Besluiten:

- Knip RES 2.0 en uitvoering: Akkoord
- Uitgangspunten voor splitsing activiteiten lokaal/regionaal: Met wijzigingen akkoord

De governance en financiën worden nog verder uitgewerkt en zijn een bespreekpunt voor komende bijeenkomsten.

Vivian van den Bosch licht de concept planning van de komende maanden toe. Een aantal aanwezigen vragen zich af waar nu het uiteindelijke besluit voor de betrokkenheid van niet-publieke stakeholders ligt. Tjerk geeft aan dat dit formeel bij de stuurgroep ligt omdat de RES een overheidsopgave is.

4. Rondvraag en sluiting

Bij de rondvraag draagt Henry Lootens, JongRES, aan om ook in de warmtetransitie te kijken naar mogelijkheden voor 50% lokaal eigenaarschap.

Tjerk Wagenaar bedankt de stakeholders voor hun bijdragen.

Alle informatie over het proces en bijeenkomsten in verschillende gemeenten vindt u op www.resfoodvalley.nl

Voor informatie mailt u met: Anne Grashof, projectmedewerker RES Foodvalley res@regiofoodvalley.nl.